

**CONSEQUENCES OF HOUSEHOLD MEMBERS
OUT-MIGRATION ON LAND USE
: A CASE STUDY OF NANG RONG, BURIRAM PROVINCE.**

PIYAWAT KATEWONGSA

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(POPULATION AND SOCIAL RESEARCH)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2005**

**ISBN 974-04-6568-4
COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY**

ผลกระทบจากการย้ายถิ่นออกของสมาชิกในครัวเรือนต่อการใช้ที่ดิน : กรณีศึกษาอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
CONSEQUENCES OF HOUSEHOLD MEMBERS OUT-MIGRATION ON LAND USE: A CASE STUDY OF NANG RONG, BURIRAM PROVINCE.

ปริญญานิเทศศาสตร์ 4636028 PRPR/M

ศศ.ม.(วิจัยประชากรและสังคม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : โยธิน แสงวงศ์, Ph.D.(SOCIOLOGY), นาย โพรธิติดา,
Ph.D.(ANTHROPOGY)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ทำการค้นหาลักษณะการใช้ที่ดินของครัวเรือน โดยตรวจสอบผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นออกของสมาชิกครัวเรือนทั้งในด้านของจำนวน รูปแบบ และคุณลักษณะส่วนบุคคล อันประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และถิ่นปลายทาง ที่คาดว่าจะมีผลต่อการใช้ที่ดินที่พิจารณาจากการปลูกข้าว ปลูกพืชล้มลุก ปลูกพืชยืนต้น และการไม่ใช้ประโยชน์โดยปล่อยรกร้าง ทั้งนี้มีสมมติฐานการวิจัยว่า จำนวนผู้ย้ายถิ่นออกของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้งต่อการใช้ที่ดินในภาคเกษตรกรรมที่วัดจากพฤติกรรมข้างต้น และยังเชื่อว่าการย้ายถิ่นออกของสมาชิกครัวเรือนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จะส่งผลให้ครัวเรือนใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกน้อยลง นอกจากนี้คาดว่า เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และถิ่นปลายทางของการย้ายถิ่นออก มีผลให้เกิดความแตกต่างในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร จากการวิเคราะห์พบว่า จำนวนผู้ย้ายถิ่นออกของสมาชิกในครัวเรือนทั้งการย้ายถิ่นออกระยะสั้นและย้ายถิ่นออกระยะยาว มีผลให้ครัวเรือนปล่อยที่ดินรกร้างมากกว่าที่จะนำไปใช้เพื่อการเพาะปลูกข้าว ปลูกพืชล้มลุกและปลูกพืชยืนต้น ในทางกลับกันหากครัวเรือนมีผู้ที่ไม่ย้ายถิ่นมากโอกาสที่จะปล่อยที่ดินรกร้างว่างเปล่าก็จะลดลงและโอกาสในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรจะเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาลักษณะการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของครัวเรือนที่มีผู้ย้ายถิ่นออกระยะยาวเป็นที่น่าสังเกตว่า การย้ายถิ่นออกระยะยาวจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ที่ดินเพื่อปลูกพืชยืนต้น ซึ่งความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ครัวเรือนจะใช้ที่ดินในลักษณะการลงทุนระยะยาวแทนการลงทุนระยะสั้น เช่น การปลูกข้าว และพืชล้มลุก เมื่อสมาชิกครัวเรือนย้ายถิ่นออกระยะยาว นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินมากที่สุด คือ เอกสารสิทธิ์ของที่ดิน รองลงมาคือ ทำเลที่ตั้งที่ดิน สำหรับปัจจัยครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดินมากที่สุด คือ การเป็นเจ้าของที่ดิน ขนาดแรงงานของครัวเรือน และการได้รับเงินส่งกลับตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะของผู้ย้ายถิ่นออกที่มีอิทธิพลต่อการใช้ที่ดิน คือ เพศ การศึกษา และถิ่นปลายทางของการย้ายถิ่นออก ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยต่างๆ ที่อภิปรายข้างต้นล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างในการใช้ที่ดินของครัวเรือนทั้งสิ้น

ดังนั้นหากครัวเรือนมีขนาดแรงงานในถิ่นต้นทางเพียงพอ ที่ดินมีกรรมสิทธิ์ในการถือครองอย่างถูกต้อง รวมถึงได้รับเงินส่งกลับจำนวนที่มากพอสำหรับลงทุนเพื่อการเกษตร ครัวเรือนก็มีแนวโน้มที่จะนำที่ดินมาใช้ประโยชน์เพื่อการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรมากยิ่งขึ้น ปัญหาการปล่อยที่ดินรกร้างอันก่อให้เกิดการสูญเสียดินทางทรัพยากรก็จะลดน้อยลงตามไปด้วย

CONSEQUENCES OF HOUSEHOLD MEMBERS OUT-MIGRATION ON LAND USE: A CASE STUDY OF NANG RONG, BURIRAM PROVINCE.

PIYAWAT KATEWONGSA 4636028 PRPR/M

M.A. (POPULATION AND SOCIAL RESEARCH)

THESIS ADVISORS: YOTHIN SAWANGDEE, Ph.D., CHAI PODHISITA, Ph.D.

ABSTRACT

This research explored the pattern of household land use by considering the “plot” - a commonly locally understood term for a certain unit of land - as the unit of analysis. Data was taken from “The Demographic Responses to a Changing Environment in Nang Rong, Buriram Province (2000)”. The amount of out-migrants in households, the patterns of out-migration and personal characteristics of out-migrants were the predictors. It was expected that out-migration would affect land use. The research hypotheses were that the amount of out-migrants in households would be related to agricultural land use in a curvilinear relationship and it was believed that out-migration of household members, both short-term and long-term, would be related to a reduction in cultivated land. Besides this, it was expected that personal characteristics might be related to differences in land use.

It was found that when the amount of out-migrants in household, both short-term and long-term, increased, households would be less likely to use land for agriculture and land formerly used as paddy fields would be likely to become wasteland in a curvilinear correlation. When considering the various kinds of cultivation, it was found that a higher number of out-migrants was related to increased planting of perennial crops, such as fruit trees. This relationship suggested that households decided to invest long-term instead of short-term as they had done previously. As regards the land characteristic factors, the most important were land documentation and location. For the household factors, the most important were land ownership, size of labour force and amount of remittances. An interesting finding was that there was no positive correlation between the amount of remittance and perennial crops.

In conclusion, the households had enough labour force in the place of origin, land was legally documented and households had enough remittances to invest in agriculture. These households tended to use land for agricultural cultivation and this reduces the problem of wasteland which brings no economic benefit.

KEY WORDS: MIGRATION/LAND USE/OUT-MIGRATION/AGRICULTURE

74 P. ISBN 974-04-6568-4